

PRAVILNIK
O KVALITETU JAJA

("Sl. glasnik RS", br. 7/2019, 35/2019 i 78/2019)

Član 1

Ovim pravilnikom bliže se propisuju uslovi u pogledu kvaliteta jaja, i to za klasifikaciju, pakovanje, deklarisanje i dodatne zahteve za označavanje jaja, kao i opšti i posebni uslovi za higijenu jaja.

Član 2

Odredbe ovog pravilnika ne primenjuju se na jaja koja proizvođač malih količina direktno isporučuje krajnjem potrošaču jaja ili lokalnim maloprodajnim objektima, u skladu sa posebnim propisom.

Član 3

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju sledeće značenje:

- 1) *industrijska jaja* jesu jaja u ljusci, uključujući i razbijena i priplodna jaja, koja nisu namenjena ishrani ljudi ili upotrebi u prehrambenoj industriji. U industrijska jaja se ne ubrajaju kuvana jaja;
- 2) *jaja* jesu jaja u ljusci, osim napuklih, inkubiranih ili kuvanih jaja, od koka nosilja vrste *Gallus gallus* i koja su odgovarajuća za ishranu ljudi ili za pripremu proizvoda od jaja;
- 3) *krajnji potrošač jaja* jeste konačni korisnik jaja, koji neće da koristi jaja u drugoj delatnosti u poslovanju sa hranom;
- 4) *neprehrambena industrija* jeste bilo koja proizvodnja proizvoda koji sadrže jaja, ali nisu namenjeni za ishranu ljudi;
- 5) *operater za jaja (u daljem tekstu: operater)* jeste proizvođač jaja ili bilo koje pravno ili fizičko lice uključeno u proces stavljanja u promet jaja;
- 6) *oštećena jaja* jesu jaja sa oštećenom, ali nerazbijenom ljuskom i neoštećenom membranom;
- 7) *objekat za sakupljanje jaja* jeste svaki registrovani objekat za sakupljanje jaja od proizvođača radi isporuke objektu za pakovanje jaja, u skladu sa propisom kojim se uređuje higijena hrane životinjskog porekla, ili prodaje isključivo veletrgovcima čiji su objekti odobreni kao objekti za pakovanje jaja, ili prehrambenoj ili neprehrambenoj industriji;
- 8) *pakovanje jaja* jeste pakovanje jaja klase "A" ili "B", osim transportnih pakovanja i kontejnera za industrijska jaja;
- 9) *priplodna jaja* su jaja koja su namenjena za leženje pilića;
- 10) *prehrambena industrija* jeste proizvodnja proizvoda od jaja namenjenih za ishranu ljudi, osim masovnih priprema obroka;

11) *prepakivanje jaja* jeste fizički prenos jaja u drugo pakovanje ili ponovno označavanje pakovanja koje sadrži jaja;

12) *proizvodna partija (serija, lot)* jeste grupa jaja, upakovanih ili neupakovanih, iz istog objekta za pakovanje jaja, koja su prikupljena na jednom određenom mestu u toku jednog proizvodnog perioda, pod identičnim uslovima i koja moraju biti označena istim rokom trajanja, datumom pakovanja i jednakim oznakama klasiranja u odnosu na kvalitet i težinu;

13) *proizvođački kod* jeste jedinstveni broj koji se razlikuje u zavisnosti od mesta proizvodnje jaja, države porekla jaja i broja objekta u kome se uzgajaju koke nosilje;

14) *prodaja neupakovanih jaja* jeste prodaja jaja na malo, odnosno neposredna prodaja krajnjem potrošaču jaja;

15) *razbijena jaja* jesu jaja sa oštećenom ljuskom i membranom, zbog kojih može doći do curenja njihovog sadržaja.

Član 4

Jaja koja se stavljaju u promet ispunjavaju opšte i posebne uslove u pogledu bezbednosti hrane u skladu sa propisima kojima se uređuje higijena hrane životinjskog porekla.

Jaja treba da budu čista, suva i neizložena direktno sunčevoj svetlosti.

Jaja koka nosilja ne mogu se mešati sa jajima drugih vrsta ptica.

Jaja oštećena i razbijena u objektima za pakovanje jaja mogu se isporučiti za preradu prehrambenoj industriji, u skladu sa propisom kojim se uređuje higijena hrane životinjskog porekla.

Član 5

U odnosu na kvalitet, jaja se klasiraju na:

1) jaja "A" klase (sveža jaja);

2) jaja "B" klase (namenjena industrijskoj proizvodnji).¹

¹ Oznaka klase "A" i "B" ispisuje se latiničnim pismom.

Član 6

Jaja "A" klase u trenutku pakovanja ispunjavaju najmanje sledeće uslove:

1) ljuska i pokožica je normalnog oblika, čista i neoštećena;

2) vazдушna komora nije viša od 6 mm i nepokretna je, dok za jaja koja nose oznaku "ekstra" ne može da prelazi više od 4 mm;

3) belance je bistro, prozirno i kompaktno;

4) žumance se pri prosvetljavanju jaja vidi kao sena nejasnih obrisa i pri naglom okretanju jaja je nepokretno ili neznatno pokretno i nalazi se u sredini jaja;

5) zametak je neprimetnog razvoja;

6) nema prisustva stranih materija i nema stranog mirisa.

Jaja "A" klase se ne peru ni pre, ni posle klasiranja, niti na bilo koji način čiste.

Jaja koja su izložena postupku pranja ne označavaju se kao "A" klase.

Jaja "A" klase se ne izlažu postupku konzerviranja ili hlađenju na temperaturi nižoj od +5 °C.

Izuzetno od stava 4. ovog člana jaja koja su držana na temperaturi nižoj od +5 °C tokom prevoza kraćeg od 24 sata ili u maloprodajnim objektima ne duže od 72 sata, neće se smatrati hlađenim.

Jaja koja su izložena postupku hlađenja ne označavaju se kao "A" klasa.

Jaja "A" klase koja prestanu da ispunjavaju zahteve kvaliteta utvrđene za tu klasu, mogu se direktno dostaviti za industrijsku preradu.

Član 7

Jaja "A" klase klasiraju se i u odnosu na težinu, osim ako se isporučuju direktno prehrambenoj ili neprehrambenoj industriji.

Jaja "A" klase se prilikom stavljanja u promet s obzirom na težinu klasiraju u četiri grupe i označavaju sa:

1) "XL" - vrlo velika: težine od 73 g i veća;

2) "L" - velika: težine od 63 g do 73 g;

3) "M" - srednja: težine od 53 g do 63 g;

4) "S" - mala: jaja težine ispod 53 g.

Grupa jaja u odnosu na težinu i težina označavaju se na pakovanju jaja odgovarajućim slovima, rečima ili njihovom kombinacijom u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Dalja podela u grupe u odnosu na težinu, uz upotrebu različitih boja, simbola i trgovačkih oznaka na pakovanju ne može se vršiti.

Ako se jaja "A" klase osim onih oznake "ekstra" različitih veličina stavljaju zajedno u isto pakovanje, ukupna težina jaja navodi se u gramima, uz reči: "jaja različitih veličina".

Kada se jaja "A" klase dostavljaju za industrijsku preradu, oznake za težinu na pakovanju nisu obavezne.

Član 8

Jaja "B" klase su jaja koja ne ispunjavaju zahteve kvaliteta utvrđene za jaja "A" klase i dostavljaju se samo prehrambenoj ili neprehrambenoj industriji.

Član 9

Objekat za pakovanje jaja jeste objekat za sakupljanje, klasiranje, označavanje i pakovanje jaja na osnovu kvaliteta i težine.

Objekat za pakovanje jaja odobrava se za obavljanje delatnosti sakupljanja, klasiranja, označavanja i pakovanja jaja, u skladu sa ovim pravilnikom i opštim uslovima za higijenu hrane koji su propisani posebnim propisom.

Član 10

Objekat za pakovanje jaja pored opštih uslova za higijenu hrane koji su propisani posebnim propisom, ispunjava i posebne uslove za higijenu hrane koji se odnose na tehničku opremljenost za označavanje jaja po kvalitetu i težini, kao i otiskivanje proizvođačkog koda ako ima opremu za:

- 1) lampiranje jaja, automatsku ili pod neprestanim nadzorom, koja omogućava proveru kvaliteta svakog pojedinačnog jajeta ili drugu odgovarajuću opremu;
- 2) merenje visine vazdušne komore u jajetu;
- 3) klasiranje jaja po težini;
- 4) merenje jaja (jednu ili više vaga);
- 5) označavanje jaja.

Član 11

Jaja se klasiraju, označavaju i pakuju u roku od deset dana od dana nošenja jaja.

Jaja namenjena stavljanju u promet kao jaja "A" klase sa oznakom "ekstra" klasiraju se, označavaju i pakuju u roku od četiri dana od dana nošenja jaja.

Reči "ekstra" ili "ekstra sveže" koriste se kao dodatna oznaka kvaliteta na pakovanjima koja sadrže jaja "A" klase, i kao tako označena mogu se naći u maloprodaji do devetog dana od dana nošenja jaja.

Kada se koriste oznake iz stava 3. ovog člana, datum pakovanja i rok od devet dana od dana nošenja jaja prikazuju se na pakovanju jaja na način koji je lako vidljiv i jasno čitljiv.

Član 12

Pre odvoženja jaja iz proizvodne jedinice svaka pošiljka označava se sledećim podacima:

- 1) naziv, adresa i broj proizvodne jedinice;
- 2) broj jaja ili njihova težina;
- 3) datum nošenja jaja;
- 4) datum otpreme.

Podaci iz stava 1. ovog člana navode se i na pakovanju jaja, sa pratećom dokumentacijom.

Ako se u objekat za pakovanje jaja dostavljaju neupakovana jaja sa sopstvenog gazdinstva, smeštenog na istoj lokaciji, podaci iz stava 1. ovog člana prikupljaju se u objektu za pakovanje jaja.

Kada se proizvodne partije jaja, koje su sakupljene u objektu za sakupljanje jaja podele i isporučuju na više od jednog operatera, prateća dokumentacija zamenjuje se odgovarajućim etiketama transportnog kontejnera, pod uslovom da sadrži podatke navedene u stavu 1. ovog člana.

Član 13

Oznake otisnute na jajima i stavljene na pakovanje jaja treba da budu jasno vidljive i čitljive.

Boja koja se koristi za označavanje jaja treba da ispunjava zahteve posebnog propisa kojim se uređuje upotreba boja kao prehrambenih aditiva.

Član 14

Jaja "A" klase označavaju se proizvođačkim kodom koji se sastoji od sledećih oznaka:

- 1) broj koji označava način uzgoja koka nosilja u skladu sa članom 20. stav 3. ovog pravilnika;
- 2) država porekla (za Republiku Srbiju - RS);
- 3) broj objekta u kome se uzgajaju koke nosilje.

Slova i brojevi od kojih se sastoji proizvođački kod iz stava 1. ovog člana su visine najmanje 2 mm i mogu se ispisivati u jednom ili više redova.

Ako se jaja prodaju neupakovana, oznaka proizvođačkog koda iz stava 1. ovog člana, dostupna je krajnjem potrošaču jaja kao obaveštenje koje se nalazi na mestu gde su jaja izložena za prodaju.

Član 15

Pakovanje jaja "A" klase označava se sledećim oznakama:

- 1) datum pakovanja;
- 2) klasa jaja i težinska grupa;
- 3) rok trajanja;
- 4) trgovačko ime ili oznaka;
- 5) način uzgoja koka nosilja;
- 6) informacija za potrošača da se jaja moraju držati na odgovarajućoj temperaturi;
- 7) obrazloženje proizvođačkog koda koji se nalazi otisnut na jaje;
- 8) veterinarski kontrolni broj objekta za pakovanje jaja;
- 9) naziv i adresa proizvođača i/ili objekta za pakovanje jaja ili prodavca;

- 10) broj komada jaja;
- 11) način hranjenja koka nosilja;
- 12) drugi podaci od značaja za krajnjeg potrošača jaja.

Član 16

Jaja "B" klase, osim oštećenih jaja, označavaju se oznakom klase. Na njih se mogu staviti i ostale oznake iz člana 14. ovog pravilnika.

Oznaka za jaja "B" klase je krug prečnika najmanje 12 mm u kome se nalazi slovo B, visine najmanje 5 mm, ispisano latiničnim pismom ili lako uočljivo obojeno mesto prečnika najmanje 5 mm.

Ako se jaja dostavljaju direktno za industrijsku preradu, na zbirnom pakovanju jaja jasno se naznačava "za industrijsku preradu", te se oznaka iz stava 2. ovog člana ne mora otiskivati na svako pojedinačno jaje.

Član 17

Rok trajanja jaja ne može biti duži od 28 dana.

Rok trajanja označava se rečima "upotrebljivo do..." i datum.

Datum se navodi na sledeći način:

- 1) dan, izražen brojevima od 1 do 31;
- 2) mesec, izražen brojevima od 1 do 12.

Član 18

Oznaka datuma pakovanja stavlja se na pakovanje jaja predviđeno za prodaju i sastoji se od reči: "datum pakovanja" i datum, iza kojih se nalazi rok trajanja u skladu sa članom 17. stav 3. ovog pravilnika.

Član 19

Oznaka roka trajanja jaja u trenutku pakovanja stavlja se na pakovanje jaja.

Kada se jaja dostavljaju objektu za pakovanje jaja u kontejnerima, sva jaja iz istog kontejnera, klasiraju se i pakuju bez prekida.

Datum roka trajanja jaja otiskuje se na pakovanje jaja za vreme postupka klasiranja ili odmah posle klasiranja.

Kada se jaja ne dostavljaju objektu za pakovanje jaja u kontejnerima i nisu sa sopstvenog gazdinstva koje je smešteno na istoj lokaciji:

- 1) pakovanja jaja označavaju se datumom nošenja jaja na sam dan nošenja, odnosno na prvi radni dan koji sledi, ako su snesena na neradni dan, zajedno sa jajima koja su snesena na taj dan;

2) klasiraju se i pakuju u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Član 20

Podatak o načinu uzgoja koka nosilja za jaja "A" klase nalazi se na samim jajima i na pakovanju jaja.

Podatak o načinu uzgoja koka nosilja koji se nalazi na pakovanju jaja sastoji se, u zavisnosti od načina držanja koka nosilja, od reči i brojeva:

- 1) "0 - jaja iz organskog uzgoja";
- 2) "1 - jaja iz slobodnog uzgoja";
- 3) "2 - jaja iz podnog uzgoja";
- 4) "3 - jaja iz kaveznog (baterijskog) uzgoja".

Podatak o načinu uzgoja koka nosilja koji se nalazi na samim jajima sastoji se u zavisnosti od načina držanja koka nosilja, od brojeva:

- 1) "0" za jaja iz organskog uzgoja;
- 2) "1" za jaja iz slobodnog uzgoja;
- 3) "2" za jaja podnog uzgoja;
- 4) "3" za jaja iz kaveznog (baterijskog) uzgoja.

Podatak o načinu uzgoja koka nosilja za jaja "B" klase nije obavezno navesti na samim jajima i pakovanju jaja.

Član 21

Pakovanja jaja mogu da sadrže oznaku načina hranjenja koka nosilja ako su:

- 1) žitarice kao sastojak hrane za životinje obuhvatane u najmanje 60% ukupne težine smeše hrane za životinje i pri tom ne sadrže više od 15% nusproizvoda industrije žitarica;
- 2) pojedinačni sadržaj žitarica čini najmanje 30% smeše hrane za životinje, odnosno ako se smeša hrane za životinje sastoji od više vrsta žitarica, svaka mora imati najmanje udeo u smeši od 5%.

Član 22

Pakovanje jaja "A" klase ima oznaku države porekla jaja ili natpis sa rečima "poreklo jaja: pogledati oznaku na jajima".

Član 23

Pakovanja jaja koja se uvoze treba da ispunjavaju zahteve ovog pravilnika, naročito da vidljivo i čitljivo sadrže označene sledeće podatke:

- 1) državu porekla;

- 2) naziv uvoznika;
- 3) naziv distributera;
- 4) naziv proizvođača, odnosno objekta za pakovanje jaja;
- 5) klasu jaja i težinsku grupu;
- 6) datum pakovanja i rok trajanja;
- 7) naziv i adresu pošiljaoca ako se radi o velikom pakovanju.

Jaja iz uvoza treba da budu označena proizvođačkim kodom.

Član 24

Neupakovana jaja za neposrednu prodaju krajnjem potrošaču jaja na mestu prodaje sadrže sledeće podatke:

- 1) klasu jaja i težinsku grupu;
- 2) rok trajanja;
- 3) način uzgoja koka nosilja;
- 4) obrazloženje proizvođačkog koda koji se nalazi otisnut na jaje.

Član 25

Pakovanje za jaja treba da bude otporno na udarce, suvo, čisto i u dobrom stanju, kao i izrađeno od materijala koji štiti jaja od stranih mirisa i rizika od kvara.

Član 26

Pakovanje jaja "A" klase može se prepakovati samo u objektima za pakovanje jaja.

Pakovanje iz stava 1. ovog člana sadrži samo jaja iste proizvodne partije.

Član 27

Industrijska jaja se isporučuju u kontejnerima za pakovanje, označenim trakom ili nalepnicom crvene boje.

Na trakama ili nalepnicama iz stava 1. ovog člana u vidljivom i čitljivom obliku navode se sledeći podaci:

- 1) naziv i adresa operatera koji otprema jaja;
- 2) naziv i adresa operatera kome se jaja dopremaju;
- 3) oznaka "industrijska jaja" koja se ispisuje crnim štampanim slovima visine 2 cm;
- 4) oznaka "nije za ishranu ljudi" koja se ispisuje crnim slovima visine najmanje 0,8 cm.

Član 28

Trake ili nalepnice za pakovanja jaja "A" klase su bele boje, a oznake sa podacima su otisnute crnom bojom.

Član 29

Trake ili nalepnice za jaja namenjena za prehrambenu industriju su žute boje ako su pakovanja jaja:

- 1) namenjena preradi u prehrambenoj industriji;
- 2) bila "A" klase pa prestala ispunjavati svojstva te klase, a nisu bila ponovno razvrstavana;
- 3) "B" klase.

Na trakama ili nalepnicama iz stava 1. ovog člana u vidljivom i čitljivom obliku crnim slovima navode se sledeći podaci:

- 1) naziv i adresa operatera koji distribuira jaja;
- 2) broj ili neto težina upakovanih jaja;
- 3) oznaka "jaja za prehrambenu industriju" ispisana crnim slovima visine 2 cm.

Traka ili nalepnica iz stava 1. ovog člana može se upotrebiti samo jednom.

Član 30

Jaja koja su prošla postupak ponovljenog klasiranja mogu se staviti u promet u istim pakovanjima u kojima su bila i pre ponovnog klasiranja.

Ako su ta jaja ponovo pakovana, svako pakovanje sadrži samo jaja iz jedne proizvodne partije.

Član 31

U objektima za držanje i uzgoj koka nosilja, objektima za sakupljanje jaja, objektima za pakovanje jaja, kao i u prometu na veliko vode se podaci radi označavanja jaja i pakovanja jaja, a u cilju obezbeđenja sledljivosti jaja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje bezbednost hrane.

Član 32

U objektu za držanje i uzgoj koka nosilja vode se podaci o načinu uzgoja koka nosilja i načinu hranjenja koka nosilja, u skladu sa posebnim propisom, ako jaja "A" klase i njihova pakovanja nose tu oznaku.

Podaci o načinu uzgoja koka nosilja su:

- 1) datum useljenja koka nosilja u objekat, njihova starost i broj koka nosilja;
- 2) broj izlučenih koka nosilja iz daljeg uzgoja i proizvodnje;
- 3) dnevna proizvodnja jaja;

4) broj i/ili težina jaja dnevno otpremljenih ili prodatih uz naziv i adresu objekta za pakovanje jaja ili kupca.

Podaci o načinu hranjenja koka nosilja su:

- 1) količina i vrsta nabavljene i pripremljene hrane;
- 2) datum isporuke hrane;
- 3) naziv proizvođača ili dobavljača hrane;
- 4) broj i starost koka nosilja i broj proizvedenih i isporučenih jaja;
- 5) datum otpreme jaja;
- 6) naziv i adresa kupca (objekta za pakovanje jaja).

Podatak o datumu nošenja jaja navodi se odvojeno u odnosu na ostale podatke iz stava 1. ovog člana.

Podaci iz st. 2. i 3. ovog člana vode se posebno po objektima.

Član 33

U objektu za sakupljanje jaja posebno se vode podaci o načinu uzgoja koka nosilja i po danima, i to o:

- 1) količini sakupljenih jaja, razvrstanih po proizvođačima, sa nazivom, adresom i proizvođačkim kodom, kao i datumom ili periodom nošenja jaja;
- 2) količini jaja isporučenih određenom objektu za pakovanje jaja, razvrstanih po proizvođačima, sa nazivom, adresom i proizvođačkim kodom, kao i datumom ili periodom nošenja jaja.

Umesto podataka o prodaji i isporuci jaja, objekat za sakupljanje jaja može imati račune i otpremnice.

Član 34

U objektu za pakovanje jaja vode se posebno podaci o načinu uzgoja koka nosilja i po danima, i to o:

- 1) količini neklasiranih jaja koju prime, razvrstanih po proizvođačima, sa nazivom, adresom i proizvođačkim kodom, kao i datumom ili periodom nošenja jaja;
- 2) količini jaja klasiranih po kvalitetu i težini, posle klasiranja jaja;
- 3) količini klasiranih jaja primljenih iz drugih objekata za pakovanje jaja, uključujući i oznake objekata za pakovanje jaja, kao i datum roka trajanja jaja;
- 4) količini neklasiranih jaja dostavljenih drugim objektima za pakovanje jaja, uključujući i oznake tih objekata za pakovanje jaja, kao i datum ili period nošenja jaja;

5) broju i/ili težini isporučenih jaja različitog kvaliteta i težine, datumu pakovanja u slučaju jaja "V" klase odnosno roku trajanja jaja "A" klase, kao i nazivu i adresi kupaca.

Objekat za pakovanje jaja vodi podatke o zalihama jaja nedeljno.

Ako jaja "A" klase i njihova pakovanja imaju oznaku načina hranjenja koka nosilja i datum nošenja jaja, objekat za pakovanje vodi i te podatke.

Umesto podataka o prodaji i isporuci jaja objekat za pakovanje jaja može imati račune i otpremnice.

Član 35

U prometu na veliko jajima vode se podaci o nabavci, prodaji i zalihama jaja, i to:

- 1) datumu i količini nabavke i prodaje jaja;
- 2) nazivu i adresi dobavljača/prodavaca.

U prometu na veliko jajima podaci o zalihama jaja vode se nedeljno.

Umesto podataka o nabavci i prodaji jaja u prometu na veliko mogu se imati računi i otpremnice.

Proizvođač i dobavljač hrane za koke nosilje vode podatke o njihovim isporukama proizvođačima jaja.

Član 36

Podaci iz čl. 32-35. ovog pravilnika čuvaju se najmanje 12 meseci od datuma proizvodnje jaja odnosno hrane za ishranu koka nosilja.

Član 37

Za proizvodnu partiju jaja "A" klase u objektu za pakovanje jaja prilikom otpreme može biti najviše 5% jaja s nedostacima kvaliteta, a u prometu najviše 7% jaja s nedostacima kvaliteta.

Za jaja sa oznakom "ekstra" nije dopušteno odstupanje u visini vazdušne komore ni u trenutku pakovanja, ni u trenutku uvoza.

Član 38

Za proizvodnu partiju jaja "A" klase, odstupanje u odnosu na težinu po jajetu može biti do 10% jaja iz težinske grupe koja se graniči sa označenom težinskom grupom na pakovanju, ali ne više od 5% jaja sledeće niže težinske grupe.

Kod provere proizvodne partije i pakovanja dopušteno je odstupanje od 20% jaja s nečitkim oznakama.

Član 39

Subjekti u poslovanju hranom koji se bave proizvodnjom, sakupljanjem, klasiranjem i pakovanjem jaja uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog pravilnika najkasnije do 1. januara 2020. godine.

Član 40

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe odredbe Pravilnika o kvalitetu jaja i proizvoda od jaja ("Službeni list SFRJ", broj 55/89 i "Službeni list SCG", br. 56/03 - dr. pravilnik i 4/04 - dr. pravilnik), u delu koji se odnosi na jaja.

Član 41

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".